

lesarin verður tí ekki fangadur. Men stuttan tein inn í skalsöguna kemur göngd á — tú hefur eisin vant teg við skringingarlagið — og tú fylgir livandi við í lagnum og hugsanum hjá hesum mannaörnum, sum Marianna Debes Dahl hefur sett fram á pall.

Stundum eru lýsingarnar í so kenslubornar. Giljanna arbeiðir eitt skifti í einum klæðna-handli og hugsar við sær sjálvari, meðan hon leggur toyrollur uppá pláss: «Gyklaði sær, hvørjar myndir hon kundi klípt burtur úr teimum, sett petti saman við tögvi í ymskum litum. Fjöll, grót, hús, fólk. Og ljós, nógv ljós við einari stórarí söl mitt í. Og hvítar friðardúgvur, sum flagsaðu inn í ljósið. Fyri alt tað havi eg einki imoti myndum klíptum og seymaðum úr klæði, og so slettis einki imoti friðardúgvum, men allikavæl so fær hesin seinasti setningurin tað til at krampa seg í mær. Tann barnsligi naiviteturin í lýsingini av eldhuganum hjá Giljannu, tónin í henni, fær meg at hugsa um sunnudagsskúlatos um »Jesupápa«, sum er »sooo góður við børn«. Ó-rættvisur samanburður? Kanska. Men eg orki ikki rættliga himmalvent bláoygdar lýsingar, og so kann ætlanin vera so góð, sum hon vera vil.

Skringingarlagið

Setningarnir eru stuttir, viðhvørt teir eru sersetningar, og av tí sama eru stak fá kommu. So her

hevði ikki verið nógv at gjørt hjá tollaranum knagsted, sum í skaldsøguni »Livsens Ondskab« hjá Gustav Wied, hefur til ítriv at telja kommu, bæði aftanifrá og frammanifrá. Hóast eg ikki taki undir við Knagsted, tá hann sigur, at innihaldið hevur minni at siga, bert hann fær nógv góð kommu, so gerst telegramstilurin hjá Mariannu knortlutur, forðar viðhvørt fyri innlivan í persónarnar. Tvey dømi:

Seinni fóru tey út bæði. Gingu tætt saman eftir vegnum. Tosaðu litið. Fóru inn í eitt skot. Fevndust og kystust. Gingu húsanna millum. Alt uttan um tey var so fjart. Tey sóu tað ikki. Öll bygdin svav. Bara tey vóru uppi. Bara tey vóru til beint nú. Tvey menniskju. Livandi. Ögliga livandi.

Bersi er aftur í bygdini. Gongur ikki í dans. Vitjar Hervor og tey um kvöldarnar. Situr inni og prátar við ömmuna. Fer onga staðni. Er hamskiftur. Skilir litið og einki. Sjálvur. Men hevur ikki hug at reika úti. Vil ikki. Skal ein so fáorðaður stíllur rigga og einki bert minna um eitt yvirilit til eina skaldsøgu, so má næstan hvørt orð vigast á gullvekt, tú mást vera vissur í, at orðið er tað rætta, hevur ta hugveking, tað skal hava. Marianna Debes Dahl er ikki so eftirsiggin, tykist viðhvørt at skriva beint fram eftir rommum og í mongum føri seta punktum í staðin fyri »og«.

Málið er aloftast smid-

ligt og livandi, men tá Hervor verður spurd: »Dámar tær at vera lánslærari?«, tá er tað ikki talumál. Valla annar enn ein gjoðin málfroðingur hevði brúkt orðið »lánslærari« fyri »vikar«. Eina aðra staðni situr Dyggvi og rættar og ger »fimlur«. Hóast eg hevði eina hampiliga hylling á týðninginum, so mátti eg í orðabókina fyri at fáa hann váttaðan. Men orðabókin hevur bert týðningin »leika« og visir siðani til Svabo. Fert tú so í »Donsk-Foroysk Orðabók« undir uppslagið »opgave« er heldur einki her, men hjá Jógvani við Anna kemur tú sum ikki einaferð á mál. Ein fittur umvegur fyri at fáa staðfest, at aftan fyri tað óvanliga orðið lá fjaldur ein gerandistýðningur.

Onkur onnur stak óvanlig orð koma fyri í tekstinum, men tey eru ikki tøtt.

Eg havi mangan hildið, at Marianna Debes Dahl skrivaði sum onnur kláa sær í vanganum, gáløysin, lættliga og uttan djúphugsni. Í »Lokkaloga« er mangt órðvisi. Tó at skaldsøgan er heldur leyst samansett og kanska fleiri endar enn tú brýggjar teg um hanga og darla, so dugir Marianna væl at fáa hugløg fram, og í teimum lotum livir lesarin seg inn í persónarnar. Hartil eru tað avgerandi spurningar í tí føroyska samfelagnum í dag, høvundin tekur fram: tann óynska hernaðarstöðin, antikommunismen sum gjøgnumsurgar skúla og samfelag, tann óstýrda útbýggingin av skipaflotanum, v.m. Persónarnir eru meir og minni

virknir — serliga er tað Bersi — fyri at fáa fólk at hugsa seg um, at lata eyguni upp fyri, at samfelagið hevur eina aðra, meiri rættvísu skipan fyri neyðini. Fleiri ferðir verður tikið fram, at fólk flest hava soverðnan skund, at tey hava ikki stundir at eygleiða umheimin:

Men uttanfyri hurraðu bilarnir framvið. Öll høvdu so nógv um at vera. Høvdu soverðnan skund. So nógv at gera. So nógv at vinna. So nógv at fáa, at eta, skræða í seg. Stappa í seg, meðan onnur doyggja í hungri ella kolast upp, so vit kunnu halda fram við at eta og eta og eta. Drepa.

Lokkalogin finst á fleiri økjum, men er fyrst og fremst til staðar sum politiskt medvit, og gjøgnum dóttur Bersa verður brandurin hóast mótburð og ágang borin viðari.

Eitt, sum tykist mær eitt sindur løgið, er, at høvundurin ger so litið burtur úr at knyta samband millum tað privata og tað politiska. Hervor og Dyggvi, sum bæði eru medvitin um, hvussu samfelagið er háttað, tykjast ikki rættliga at halda, at teirra vána livi-umstöður hava nakað við politiska stýring at gera. Heldur tykjast tey at siga við seg sjálvi: soleiðis er tað bara, og einaferð verður tað betri. Hóast gerandisdagurin er politiskur í skaldsøguni, so fevnir tað politiska ikki yvir gerandisfyribrigdi.

Pernan hjá Olivuri við Neyst rakar væl innihaldið, og sum heild er bókin vøkur og áttulig.

Jógván Isaksen

Per á Niðri í Syðrugøtu til áminningar

Nú á gáttini inn til 1985 leitar hugurin aftur gjøgnum farna árið. Í myndum fer 1984 gjøgnum tankarnar og so siti eg stillur og minnst ein av okkara fræga, Petur Martin Thomsen úr Syðrugøtu, sum 20. nov. legði áráranar inn 77 ára gamal.

Móðir hansara Anna var dóttir at fyrstu niðursetum í Ritvikini, og fadurin var hin væl kendi Syðrugøtumaðurin Tummas á Niðri.

Per hevði hug til bókina og skarðið langt framúr til evna, men hjá honum, sum flestu, id komu úr arbeiðsheiminum í hási tíðini, var yrki á havinum einasta gongda leið, men Per tordi at liva, og sum skaldi sigur:

Trongt var at sita í stovuini inni,
út mátti piltur, hann visti ei hví,
úti við brimíð og fossaduni,
lærði hann fyrstu ferð livsins stríð.

Frá barnsbeini lærði hann at gera gagn fyri seg í strembanini bæði á sjøgv og landi: hálvaksni á Sudurlandi, og so var livsleiðin lögð.

Í seinna helmingi av triátírunum tekur hann skiparaprógvi og í 1939 eisini stýrimann. Í 1941 gekk hann í hjúnarlag saman við Magdu Reinert, dóttir til Mariu og Hans Reinert við Á í Kalbak. Per og Magdu untist at fáa fyra børn, men lagnan vildi tað so, at næstýngsti drongurin varð tikin burtur longu í pinkualdri.

Við sínum hjarta skygni, sínum skarpa viti og tí ovurhonds stóra kunnleika, hann hevði nomið sær úr bókum, hevði goymt og tað honum lysti kundi draga fram úr minnum, vakti hesin merkismáður ans, har hann kom millum manna; leikandi lætt eins og annað leksikon avgjordi hann við fáum orðum manga trætuna, hann var hin væl lærði og høgt mentaði, eitt lýsandi flogvit, runnið úr arbeiðarafjaldini.

Bokurnar vóru bestu vinir hansara, og nú á gamalsaldri setti hann seg aftur á skulabonk, tað var ættin, id skuldi greinast. Seinastu árin átti hetta hansara stórsta áhuga og fór við stórum parti av degnum, líka til nú, tíðina setti mark.

Væl dugdi Per at leggja sær ordini, og frásøgháttur hansara var meistarligur. Komst tú inn á gólvið hjá Per og Magdu, so var gestabládni, og nakrar av hesum lotunum, tá Per gav úr goymslunum, hava brent seg fastar í huganum og fara ævi mína at standa har. Tað var eins og opnaði hann grindina inn í eina verð, sum hann hevði vunnið sær og var hansara — har var vilt til veggja, einki lágt, einki sjúkt. Hesa lotuna var gerandisdustid ryst undan fótunum, og tú vaqrt borin við inn í teir heimar, hann kendi og kundi greiða frá. Tú hevði kenstuna av, at sita við foturnar á einum lærara, sum var í samfjód við lívið alt, við náttúruna, og á sin serliga hátt vildi kunnad teg um hitt máttmikla skapanarverkið. Ju har var andakt.

Avini fara, og so nógv fer í gloymsku. Í kvöld stendur tankin stillur, dvolist í virðing við minni um mentamannin Per Martin á Niðri.

Tankarnir leita til Magdu og tykkum, sum stóðu undir líðini á honum. Tað untist ikki Per at siggja 1985, men vit goyma minni og lýsi harrans frið yvir stóvið.

ein vinur

Býráðsskipanin á Tvøroyri

Á fundi 29. desember valdi tað nýggja býráðið á Tvøroyri nevndir og umboð í nevndir.

Í samgonguni eru Fróðbiar Sónkar Javnaðarfelag, Tjóðveldisflokkurin og Fólkaflokkurin. Býráðið skipaði seg við Dánjali av Rana sum formanni og Hermundi Michelsen sum næstformanni.

Í nevndunum sita nú hesi fólk:

Figgjarnevndin

Dánjal av Rana, formaður, Páll Vang og Havgrímur Hammer.

Tekniska nevnd

Páll Vang, formaður, Havgrímur Hammer og Poul Eli Bærantsen.

Sosiala nevnd

Ásla Jespersen, formaður, Páll Vang og Poul Eli Bærantsen.

Mentanarmálanevndin

Hermundur Michelsen, formaður, Ásla Jespersen og Havgrímur Hammer.

Havnarnevndin

Hermundur Michelsen, formaður, Páll Vang og Jóannes Eidesgaard.

Byggi- og býarskipanarnevndin

Páll Vang, formaður, Per Lave, Torbjørn Djurhuus, Jóannes Eidesgaard og Havgrímur Hammer.

Heilsunevndin

Eli Mørkøre, formaður, Astrid Tummasarson, Ásla Jespersen, Poul Eli Bærantsen og Finn Thomsen.

Likningarnevndin

Jean Dimon, formaður, Kristin Mikkelsen, Otto Gram, Hartley Hofgaard, Hákon Carlsson, Karl

Jespersen og Jákup Jensen.

Barnaverndarnevndin

Randi Thomsen, formaður, Sigrun Joensen, Sverre Midjord, Erling Eidesgaard og Karl Hansen. Jóannes Enni, Páll Heri Nolsøe og Sverri Jacobsen. Henda nevndin er tvørpolitisk.

Umboð í SEV-nevndina

Tvøroyrar Býráð eigur triggjar limir í umboðsskúðnum: Dánjal av Rana, varaumboð hansara er Pauli Einarsson, Páll Vang, varaumboð hansara er Regin Thorsteinsson, og Jóannes Eidesgaard, varaumboð hansara er Hans Vang.

Umboð í Kommunufelagið

Dánjal av Rana, varaumboð er Ásla Jespersen.

Umboð í røktarheimsnevndina

Don Petersen, varaumboð er Gunnar Vestergaard.

Løgtings- og folkatingsvalstyrið og kommunala nevndin:

Dan Nielsen, formaður, Knútur Nygaard, Jóhan Joensen, Niels Juel Thomsen og Óli Debes.

Skjótt býráðsfundur

Tað er ikki heilt greitt, nær tað nýggja býráðið á Tvøroyri heldur sín fyrsta fund, men tað verður seinni í hesum mánaðinum, sigur Dánjal av Rana, býráðsformaður. Tá skal býráðið eisini avgera, nær hinir fundirnir skulu verða. Sambært lógini skal býráðið hava 10 regluligar fundir um árið. Eykabýráðsfundur kann eisini haldast, tá býráðsformaðurin ella ein triðingur av býráðnum heldur tað vera neyðugt.

rj